

2. Házasságkötés, örökbefogadás, családi jogállás

- a kiskorú házasságkötésének engedélyezése

A 16. évét betöltött házасuló a házasságkötés engedélyezése iránti kérelmet a gyámhivatalnál vagy az anyakönyvvezetőnél személyesen terjesztheti elő.

A házasságkötéshez szükséges előzetes engedély megadása iránti kérelemhez csatolni kell

- a házi orvos arra vonatkozó igazolását, hogy a kiskorú gyermek a házasságkötéshez szükséges testi és értelmi fejlettséggel rendelkezik,
- a házasulandó felek jövedelemigazolását, amelyből megállapítható, hogy a 16. életévet betöltött házасuló, illetve a meglévő vagy a 18. életévének elérése előtt születendő gyermekének megélhetése és lakhatása a házasságkötés után biztosítva van,
- a családvédelmi szolgálat tanácsadásán való részvételt tanúsító igazolást.

A gyámhivatal a határozathozatal előtt meghallgatja a házасulókat, a kiskorú házасuló törvényes képviselőjét és környezettanulmányt készít.

A meghallgatásnak ki kell terjednie azokra a körülményekre is, amelyek az engedély megadását indokolják, továbbá arra is, hogy nem áll-e fenn házassági akadály.

A gyámhivatal a házasságkötésre vonatkozó előzetes engedélyt akkor adja meg, ha

- a házasságkötés a kiskorú gyermek érdekét szolgálja,
- az engedély megadása iránti kérelmet a kiskorú gyermek szabad akaratából, befolyástól mentesen nyújtotta be,
- az előzőekben meghatározott feltételek fennállnak.

Önmagában az a tény, hogy a kiskorú várandós - az egyéb körülmények gondos vizsgálata és mérlegelése nélkül - nem alapozza meg a házasságkötés engedélyezését.

A házasságkötési engedély a gyámhivatali határozat jogerőre emelkedését követő 6 hónapig érvényes.

- örökbefogadás engedélyezése és az örökbefogadás felbontása

Örökbefogadó csak az a teljesen cselekvőképes, nagykorú személy lehet, aki - a külön jogszabályban meghatározott - örökbefogadás előtti tanácsadáson és felkészítő tanfolyamon eredménnyel részt vett, és személyisége, valamint körülményei alapján - a gyámhivatal örökbefogadás előtti eljárása során hozott határozata értelmében - alkalmas a gyermek örökbefogadására, továbbá a gyermeknél legalább 16, legfeljebb 45 évvel idősebb. A rokon, illetve a házastársi örökbefogadás esetén a korkülönbségtől, illetve a felkészítő tanfolyam elvégzésétől el kell tekinteni.

A gyámhivatal a rokonok, a szülő házastársa, illetve a gyermeket a szülő hozzájárulásával legalább egy éve folyamatosan a saját háztartásában nevelő örökbe fogadni szándékozó személy, továbbá a külföldi állampolgárságú örökbe fogadni szándékozó személy alkalmasságát az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárás során állapítja meg.

Az örökbefogadást a gyámhatóság engedélyezi. Az engedély megadásához a felek egyetértő kérelmét tartalmazó nyilatkozat, továbbá a gyermek szüleinek, valamint a házasságban élő örökbefogadó házastársának hozzájárulása szükséges. A szülő a hozzájáruló nyilatkozatát - bizonyos kivétellel - nem vonhatja vissza, és erre őt figyelmeztetni kell. Az érdekeltek hozzájárulását követően az örökbe fogadni szándékozó személy a gyermeket legalább egy hónapig gondozza. Az örökbefogadás csak ezen gondozást követően engedélyezhető.

Az örökbefogadáshoz a szülő úgy is megadhatja hozzájárulását, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismeri (titkos örökbefogadás). A nyilatkozattételre a gyermek születése előtt is sor kerülhet. A szülő hozzájáruló nyilatkozatát a gyermek hathetes korának betöltéséig visszavonhatja és erre őt figyelmeztetni kell. A szülő felügyeleti joga, amennyiben nyilatkozata hathetesnél idősebb gyermekekre vonatkozik a nyilatkozattételkor, a hathetesnél fiatalabb gyermekekre

tett nyilatkozat esetén pedig a gyermek hathetes korában szűnik meg. A szülői felügyeleti jog megszűnését a gyámhivatal határozata állapítja meg.

Nincs szükség

- a) annak a szülőnek a hozzájárulására, aki a szülői felügyeletet megszüntető jogerős bírósági ítélet hatálya alatt áll;
- b) annak a szülőnek a hozzájárulására, akinek intézeti nevelt gyermekét a gyámhatóság örökbefogadhatónak nyilvánította (48/A. §);
- c) annak a szülőnek a hozzájárulására, aki gyermekét annak érdekében, hogy más nevelje fel - személyazonosságának feltárása nélkül - az egészségügyi intézmény erre kijelölt helyén helyezi el, feltéve, hogy hat héten belül a gyermekéért nem jelentkezik;
- d) az örökbefogadó házastársának hozzájárulására, ha a házastársak között az életközösség megszűnt;
- e) sem a szülő, sem a házastárs hozzájárulására, ha cselekvőképtelen, vagy ismeretlen helyen távol van.

Titkos örökbefogadás a szülő az örökbefogadásról értesítést nem kap, és az örökbefogadásról hozott határozatot sem fellebbezéssel, sem egyéb módon nem támadhatja meg.

A gyermek gondozásba történő kihelyezése érdekében az örökbefogadni szándékozó személy köteles az örökbefogadás engedélyezése iránti kérelem benyújtásakor becsatolni:

- az alkalmasságát tanúsító jogerős gyámhivatali határozatot,
- a szülő házastársa, illetve rokon általi örökbefogadás esetén
- az örökbefogadni szándékozó személynek a rokoni kapcsolat fennállására vonatkozó nyilatkozatát,
- az örökbefogadás előtti tanácsadáson való részvételt igazoló iratot,
- az alkalmasságot alátámasztó pszichológiai véleményt,
- a háziorvos igazolását az örökbefogadásra való egészségügyi alkalmasságról.

Az örökbefogadni szándékozó személy az örökbefogadás engedélyezése előtt köteles becsatolni:

- a születési és a házassági anyakönyvi kivonatát,
- a jövedelmi viszonyairól szóló igazolást.

Az előzőkön túl az örökbefogadni szándékozó személynek be kell még csatolnia:

- a szülő házastársa általi örökbefogadás esetén az örökbefogadás előtti tanácsadáson való részvételt igazoló iratot, az alkalmasságot alátámasztó pszichológiai véleményt, a háziorvosi igazolást az örökbefogadásra való egészségügyi alkalmasságról,
- rokon általi örökbefogadás esetén az örökbefogadni szándékozó személynek a rokoni kapcsolat fennállására vonatkozó nyilatkozatát, az örökbefogadás előtti tanácsadáson való részvételt igazoló iratot, az alkalmasságot alátámasztó pszichológiai véleményt, a háziorvos igazolását az örökbefogadásra való egészségügyi alkalmasságról, amennyiben az örökbefogadandó gyermek kötelező gondozásba történő kihelyezéséről - az örökbefogadó és a vér szerinti szülő meghallgatásuk során tett azon nyilatkozatára tekintettel, mely szerint az örökbefogadó a gyermeket a vér szerinti szülő hozzájárulásával már legalább egy éve saját háztartásában gondozza - nem kellett rendelkezni,
- a gyermeket a szülő hozzájárulásával legalább egy éve saját háztartásában nevelő örökbefogadni szándékozó személy esetében az örökbefogadás előtti tanácsadás és felkészítő tanfolyam eredményes elvégzését igazoló iratot, az alkalmasságát alátámasztó pszichológiai szakvéleményt, valamint a háziorvosi igazolást az egészségi állapotáról.

- tájékoztatás a vér szerinti szülő adatairól

A 14.életévét betöltött örökbefogadott gyermek a vér szerinti szülője adatainak megismerése iránti kérelmét személyesen, törvényes képviselőjének hozzájárulása nélkül is előterjeszheti.

A gyámhivatal az adatokról történő felvilágosítás megadása előtt meggyőződik arról, hogy az

adatok megadása a kiskorú gyermek érdekében áll-e. Kiskorú örökbefogadott esetén a tájékoztatás megadásához a gyámhivatal meghallgatja a vér szerinti és az örökbefogadó szülőt, nagykorú örökbefogadott esetén csak a vér szerinti szülőt.

Titkos örökbefogadás esetén a vér szerinti szülő az örökbefogadó szülő személyes adatairól tájékoztatást nem kaphat.

- a gyermek családi jogállásával kapcsolatos ügyek (teljes hatályú apai elismerés; képzelt apa adatainak megállapítása; családi jogállás rendezése iránti perindításhoz való hozzájárulás).

A teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot a gyermek születése után vagy azt megelőzően - a fogamzási idő kezdetétől - személyesen lehet megtenni. Az elismerésről készített jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell mindazokat az adatokat, amelyekből megállapítható, hogy a férfi a gyermeket teljes hatályú nyilatkozattal a magáénak ismerte el. A gyámhatóság jegyzőkönyvbe foglalja továbbá az anya, a 14. életévét betöltött gyermek és a törvényes képviselő hozzájáruló nyilatkozatát, valamint a gyermek családi nevére vonatkozó bejelentést.

Az anyát vagy más törvényes képviselőt, a 14. életévét betöltött gyermeket, illetőleg az apaként megnevezett férfit lehetőleg együtt kell meghallgatni.

A gyámhatóság a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételekor vizsgálja az anya családi állapotát és az anya volt férje tekintetében esetleg fennálló apasági vélelmet. A hajadon családi állapotot hatósági bizonyítvánnyal kell igazolni, ha ezen adat a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból nem állapítható meg.

Ha az apaságot megállapító teljes hatályú elismerő nyilatkozatot a gyermek születése előtt teszik, a fogamzás és a szülés feltételezett időpontját szakorvosi bizonyítvánnyal kell igazolni. Szakorvosi bizonyítványként a szakorvos által kiállított terhsgondozási könyv is elfogadható, amennyiben tartalmazza a fogamzás és a szülés feltételezett időpontját. Az igazolást akkor is be kell mutatni, ha a születendő gyermeket a nyilatkozatot tevő férfi önként kívánja elismerni.

A gyámhivatal a születési anyakönyvbe apa adatai nélkül bejegyzett gyermek részére képzelt személyt állapít meg apaként

a) a gyermek harmadik életévének betöltéséig az anya kérelmére bármikor,

b) a gyermek harmadik életévének betöltése után hivatalból,

feltéve, hogy az apaság megállapítása iránt nincs per folyamatban, illetve nincs eljárás folyamatban a gyermek örökbefogadásának engedélyezése iránt.

Ha a képzelt apa adatainak megállapítása iránt indult eljárás során a gyámhivatal tudomást szerez arról, hogy az apaság megállapítása iránt per van folyamatban, eljárását a bíróság jogerős határozatáig felfüggeszti.

Az anya meghallgatásakor, illetőleg kérelméről a gyámhivatal jegyzőkönyvet vesz fel és lehetőleg vele egyetértésben állapítja meg a képzelt személy

a) családi és utónevét,

b) születési helyét és évét, hónapját, napját, (a továbbiakban: születési helyét és idejét),

c) lakóhelyét.

Ha az anya nem hallgatható meg - ismeretlen helyen tartózkodik vagy meghallgatása céljából a szabályszerű idézésre nem jelenik meg - a gyámhivatal belátása szerint állapítja meg a szükséges adatokat. Nem állapítható meg családi névként annak a férfinak a neve, akinek az apasága megállapítása iránt per volt folyamatban és a keresetet a bíróság jogerős ítéletével elutasította.

A családi jogállás rendezése iránti per megindításához a gyámhivatal a gyermek törvényes képviselőjének ellátására eseti gondnokot rendel ki. Az eseti gondnok kirendelését a szülő, a gyám és a 14. életévét betöltött gyermek kérheti, de a kirendelésről a gyámhivatal hivatalból is dönthet.

A családi jogállás megállapítására irányuló per megindítására - ha a gyermek gyámság alatt áll, a gyámhivatal előzetes hozzájárulásával - a gyám is jogosult.

A gyámhivatal annak eldöntésénél, hogy a családi jogállás megállapítására irányuló per megindításához a hozzájárulást megadja-e, azt vizsgálja, hogy a származás kiderítése és a családi jogállás rendezése a gyermek vagy gondnokság alatt álló személy érdekében áll-e.

A kérelem benyújtásának helye:

Fonyód Város Polgármesteri Hivatal Gyámhivatala
8640 Fonyód, Fő u. 19. 'A' épület 17. számú iroda
Tel.: (85) 562-991 és 562-980
Ügyintéző: Nagy Endréné